

INESSA ARMANDILLE

Hyvä ystävä!

Engelsin suhteen. Jos käsiinne on osunut se „*Neue Zeitin*” * numero, jossa on Kautskyn kertomus (ja Engelsin kirjeitä) siitä, miten Engelsin „*Klassenkämpfen*” ** johdantoa vääristeltiin, niin olisi hyvä, jos jäljentäisitte sen mahdollisimman seikkaperäisesti erikoiseen vihkoon. Jollei se käy päinsä, ilmoittakaa minulle tarkalleen „*Neue Zeitin*” numero, vuosi, osa, sivu.

Teidän hyökkäilyenne Engelsiä vastaan ovat käsittääkseni perusteettomuuden huippu. Suokaa anteeksi avomielisyyteni: on valmistauduttava paljon vakavammin, ennen kuin käydään näistä asioista kirjoittamaan! Muussa tapauksessa voi helposti nolata itsensä — varoitin *entre nous* ***, ystävällisesti kahden kesken, siltä varalta, että aikoisitte joskus kirjoittaa *siten* lehdissä tai puhua kokouksessa.

Belgian lakkoko? Ensiksikin on mahdollista, että Engels erehtyi tosiasian tässä puolella, erillisessä kysymyksessä. Se on tietysti mahdollista. On kerättävä kaikki, mitä hän kirjoitti siitä. Toiseksi yleislakkoon nähden ovat viime aikojen tapahtumat *yleensä*, v. 1905 lopullisesti, tuoneet *uutta*, mitä Engels ei tuntenut. Engels oli tottunut vuosikymmeniä kuulemaan „yleislakosta” *ainoastaan oikeutetusti* vihaamiensa ja halveksumiensa anarkistien tyhjiä korulauseita. Mutta sitten tapahtumat *toivat esille* tyypiltään *uuden* „joukkolakon”, *poliittisen*, s.o. täysin epäanarkistisen. Tätä uutta Engels ei *vielä* tuntenut eikä voinut tuntea.

Tätä seikkaa ei pidä unohtaa.

Eikö Belgian lakko ehkä ollut *siirtymistä* vanhasta uuteen? Saattoiko Engels *heti silloin* (vuosina 1891—1892??

* — „Uusi Aika”. *Toim.*

** — „Luokkataistelut”. *Toim.*

*** — meidän kesken. *Toim.*

Hän oli jo 71- tai 72-vuotias; kuolemaisillaan) havaita, että se ei ollut entisenlainen belgialainen (belgialaiset olivat kauan proudhonilaisia) röyhkäisy, vaan siirtymistä uuteen? Sitä sietää ajatella.

„Isänmaan puolustamis”-kysymyksessä Te nähdäkseni lankeatte abstraktisuuteen ja epähistoriallisuuteen. Toistan sen, mitä sanoin Juria vastaan kirjoittamassani artikkelissa ²⁶³: isänmaan puolustaminen = *sotaan* osallistumisen puolustamista. Ei enempää. Sen yleistäminen, tekeminen „yleiseksi periaatteeksi” on *naurettavaa*, epätieteellisyyden huippu. (Lähetän Teille Amerikan S. L. P:n * ohjelman, jossa on tämä naurettava yleistys.) Sodat ovat äärimmäisen kirjava, monipuolinen ja mutkikas asia. Niihin ei saa soveltaa yleistä kaavaa.

(I) Kolme perustyyppiä: sorretun kansakunnan suhde sortavaan (jokainen sota on politiikan jatkoa; politiikka on *suhde* kansakuntien, luokkien y.m.s. välillä). Yleisen säännön mukaan sota on oikeutettua sorretun taholta (samantekevää, onko se sotilaallisessa mielessä puolustusvai hyökkäyssotaa).

(II) Kahden sortavan kansakunnan väliset suhteet. Tais-telu siirtomaista, markkinoista y.m.s. (Rooma ja Karthago; Englanti ja Saksa 1914—1917). Yleisen säännön mukaan tällainen sota on *molemminpuolista* rosvousta; ja demokratian (ja sosialismin) suhde siihen sopeutuu sääntöön: „kun kaksi varasta tappelee, niin tuhoutukoot molemmat”...

(III) Kolmas tyyppi. Tasa-arvoisten kansakuntien *järjestelmä*. Se on **paljon mutkallisempi** kysymys!!!! Varsinkin jos sivistyneiden, verrattain demokraattisten kansakuntien vieressä on tsarismi. Niin oli (likimain) Euroopassa vuodesta 1815 aina vuoteen 1905.

Vuosi 1891. Ranskan ja Saksan siirtomaapolitiikka *oli mitätöntä*. Italialla, Japanilla, Yhdysvalloilla *ei yleensä ollut* siirtomaita (nyt on). Länsi-Eurooppaan muodostui *järjestelmä* (tämä NB!! ** ajatelkaa sitä!! älkää unohtako sitä!! emme elä ainoastaan erillisissä valtioissa, vaan myös määrätynlaisessa valtioiden *järjestelmässä*; anarkistien voidaan vielä sallia jättävän se huomioimatta; me emme ole anarkisteja), ylipäänsä perustuslaillisten, kansallisten valtioiden *järjestelmä*. Niiden *vieressä* oli mahtava,

* — Socialist Labour Party — Sosialistinen työväenpuolue. *Toim.*

** — Nota bene!! — huomatkaa!! *Toim.*

järkkymätön, vallankumouksenedellinen tsarismi, joka oli satoja vuosia rosvoonnut ja sortanut kaikkia, tukahduttanut vallankumouksia vuosina 1849, 1863.

Saksa (vuonna 1891) oli *etumaisen* sosialismin maa. Ja sitä maata uhkasi tsarismi liitossa boulangerismin kanssa!

Tilanne ei ollut lainkaan sama kuin vv. 1914—1917, jolloin tsarismi on vuoden 1905 horjuttama ja Saksa käy sotaa maailman herruutta tavoitellen. *Eri asia!!*

Vuosien 1891 ja 1914 maailmantilanteen samaistaminen tai edes vertaaminen on epähistoriallisuuden *huippu*.

Typerys Radek kirjoitti hiljan puolalaisessa julistuksessa („Befreiung Polens”): „Staatenbau” * ei ole sosialidemokraattien taistelun päämäärä. Se on äärimmäisen tyhmää! Se on puolianarkismia, puoli-idiotismia! Ei, ei, me emme ole suinkaan välinpitämättömiä Staatenbausta, valtioiden *järjestelmästä*, niiden *keskinäissuhteista*.

Engels oli „passiivisen radikalismien” isä?? Se ei ole oikein! Ei sinnepäinkään. Ette voi sitä koskaan todistaa. (Bogdanov ja kumpp. yrittivät ja häpäisivät vain itsensä.)

Kahden imperialistisen liittoutuman välisessä vv. 1914—1917 *imperialistisessa* sodassa meidän on oltava „isänmaan puolustamista” vastaan, sillä (1) imperialismi on sosialismin aatto; (2) imperialistinen sota on rosvojen sotaa saaliista; (3) *kummankin* liittoutuman maissa on *edistynyttä* proletariaattia; (4) niissä *on kypsynyt* sosialistinen vallankumous. *Ainoastaan* sen vuoksi olemme „isänmaan puolustamista” vastaan, *ainoastaan* sen vuoksi!!

Parhaat terveiset ja toivotukset! Teidän *Lenin*

Nuorisojärjestöjen osoitteet olen tilannut. Minulle luvattiin.

Sitten julkaisusuunnitelmasta: *viekää* asiaa eteenpäin. Entä *pasifismia koskeva* esitelmä?

P. S. Kaksi viimeistä kirjettänne sain yhdellä kertaa, ilmeisesti kuitenkin vain omasta syystäni.

Kirjoitettu tammikuun 19 p:nä 1917
Lähetetty Zürichistä Clarensiin

Julkaistu ensi kerran v. 1949
„Bolshevik” aikakauslehden 1. numerossa

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* — („Puolan vapauttaminen”): „valtion rakentaminen”. *Toim.*